Phát huy nguồn lực Phật giáo vì mục tiêu phát triển bền vững tại Lào Cai

ISSN: 2734-9195 13:21 24/06/2026

Sáp nhập BTS GHPGVN tỉnh Lào Cai với Ban trị sự GHPGVN tỉnh Yên Bái, lấy tên mới là Ban trị sự GHPGVN tỉnh Lào Cai

Tác giả: **Hòa thượng TS Thích Thanh Điện**
Phó Chủ tịch HĐTS, Trưởng BTS GHPGVN tỉnh Lào Cai

Tóm tắt: Bài viết phân tích một cách hệ thống bối cảnh hình thành và phát triển của tỉnh Lào Cai sau khi thực hiện chủ trương sắp xếp đơn vị hành chính theo Nghị quyết số 202/2025/QH15 của Quốc hội, trên cơ sở hợp nhất hai tỉnh Lào Cai và Yên Bái. Trong không gian phát triển mới, Lào Cai được xác định là địa bàn có vị trí chiến lược về kinh tế, chính trị, quốc phòng, đồng thời là cầu nối giao thương quan trọng trong hành lang kinh tế khu vực.

Trên nền tảng điều kiện tự nhiên đa dạng, tài nguyên phong phú và cấu trúc xã hội đa dân tộc, tỉnh đang từng bước phát huy các nguồn lực nội sinh nhằm hướng tới phát triển bền vững.

Trong bối cảnh đó, Phật giáo tại Lào Cai nổi lên như một thành tố văn hóa - xã hội có vai trò ngày càng rõ nét. Bài viết tập trung làm rõ thực trạng phát triển của Phật giáo địa phương, đặc biệt là quá trình củng cố tổ chức sau sáp nhập, sự mở rộng hệ thống cơ sở tự viện và gia tăng số lượng tín đồ.

Trên cơ sở tiếp cận tôn giáo như một nguồn lực xã hội đặc thù, nghiên cứu phân tích trên các phương diện chủ yếu: nguồn lực văn hóa và nguồn lực đạo đức, xã hội và kinh tế - du lịch của Phật giáo. Các kết quả cho thấy, Phật giáo không chỉ góp phần bảo tồn và lan tỏa các giá trị văn hóa truyền thống mà còn tham gia tích cực vào việc định hướng chuẩn mực đạo đức, củng cố đời sống tinh thần cộng đồng và tăng cường gắn kết xã hội. Tuy nhiên, quá trình phát huy nguồn lực Phật giáo tại Lào Cai vẫn còn những hạn chế nhất định, đặc biệt trong tính liên kết tổ chức và hiệu quả phối hợp hoạt động sau sáp nhập.

Bài viết gợi mở yêu cầu cần có cách tiếp cận khoa học, đồng bộ nhằm khai thác hiệu quả nguồn lực tôn giáo, gắn với mục tiêu phát triển bền vững và xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc trong giai đoạn mới.

Từ khóa: Phật giáo; nguồn lực; phát triển bền vững; vùng dân tộc thiểu số; lào cai.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và yêu cầu phát triển bền vững, việc nhận diện và phát huy các nguồn lực nội sinh ngày càng mang ý nghĩa chiến lược đối với mỗi địa phương. Bên cạnh các nguồn lực kinh tế và thể chế, tôn giáo - với hệ giá trị văn hóa, đạo đức và cấu trúc tổ chức đặc thù - đang nổi lên như một nguồn lực xã hội quan trọng, có khả năng bổ trợ và lan tỏa trong nhiều lĩnh vực của đời sống xã hội. Từ cách tiếp cận đó, Phật giáo cần được nhìn nhận không chỉ như một hiện tượng tín ngưỡng, mà như một cấu phần của "nguồn lực mềm" trong phát triển. Đặc biệt, tại các địa bàn miền núi, biên giới như Lào Cai, nơi còn nhiều khó khăn nhưng giàu bản sắc văn hóa tộc người, Phật giáo có điều kiện phát huy vai trò kết nối giữa bảo tồn và phát triển. Tuy nhiên, để nguồn lực này thực sự trở thành động lực nội sinh, cần có sự nhận diện đầy đủ về cấu trúc, đặc điểm và cơ chế vận hành, làm cơ sở cho việc hoạch định các giải pháp phù hợp trong giai đoạn mới.

1. Khái quát về Lào Cai và sự phát triển của Phật giáo Lào Cai hiện nay

Ngày 12/6/2025, Quốc hội khoá XV ban hành Nghị quyết 202/2025/QH15 của Quốc hội về việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp tỉnh, trong đó có hợp nhất tỉnh Yên Bái và tỉnh Lào Cai, với trung tâm hành chính đặt tại phường Yên Bái. Trên nền tảng kế thừa giá trị truyền thống lịch sử - văn hóa của cả hai địa phương, tỉnh Lào Cai (mới) được mở rộng quy mô nhằm đáp ứng tốt hơn yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội và quốc phòng trong kỷ nguyên mới. Đây là quyết sách mang tính chiến lược, nhằm tinh gọn bộ máy hành chính, tối ưu hóa nguồn lực và thúc đẩy phát triển bền vững.

Tỉnh Lào Cai nằm giữa vùng Đông Bắc và Tây Bắc Việt Nam. Tiếp giáp với tỉnh Lai Châu, Phú Thọ, Tuyên Quang, Sơn La (Việt Nam) và tỉnh Vân Nam (Trung Quốc) với trên 182km đường biên giới; diện tích 13.256,92 km². Tỉnh Lào Cai có 99 xã, phường (trong đó có 10 phường, 89 xã). Tỉnh Lào Cai là một tỉnh miền núi biên giới phía Bắc, giữ vị trí chiến lược quan trọng về kinh tế, chính trị và quốc phòng, đồng thời là cầu nối giao thương giữa Việt Nam với khu vực Tây Nam Trung Quốc và hành lang kinh tế Côn Minh - Lào Cai - Hà Nội - Hải Phòng. Về điều kiện tự nhiên, Lào Cai có diện tích tự nhiên trên 1,3 triệu ha, địa hình

phân hóa mạnh với núi cao, thung lũng và nhiều tiểu vùng khí hậu khác nhau; khí hậu nhiệt đới gió mùa nhưng có sự phân tầng rõ rệt, tạo lợi thế phát triển nông - lâm nghiệp đa dạng và du lịch sinh thái. Tỉnh có nguồn tài nguyên phong phú, đặc biệt là rừng, khoáng sản (như apatit, kim loại) và nguồn nước dồi dào, là cơ sở quan trọng cho phát triển công nghiệp và kinh tế bền vững. Về dân cư - xã hội, Lào Cai có dân số là 1.778.785 người (2025), trong đó dân tộc thiểu số chiếm 61,1%, tạo nên một không gian văn hóa đa dạng, giàu bản sắc. Những đặc trưng này vừa là nguồn lực nội sinh quan trọng, vừa đặt ra yêu cầu về quản lý phát triển gắn với bảo tồn văn hóa. Nhìn tổng thể, với lợi thế vị trí địa lý đặc biệt, tài nguyên phong phú và cấu trúc xã hội đa dạng, Lào Cai đang từng bước khẳng định vai trò là trung tâm kết nối, cực tăng trưởng của vùng trung du và miền núi phía Bắc trong tiến trình phát triển bền vững và hội nhập quốc tế[1].

Tuy nhiên, do đặc điểm địa hình và trình độ phát triển không đồng đều, Lào Cai vẫn đối mặt với nhiều thách thức, nhất là trong phát triển bền vững vùng dân tộc thiểu số, bảo tồn bản sắc văn hóa và nâng cao chất lượng đời sống nhân dân. Trong bối cảnh đó, đời sống tín ngưỡng, tôn giáo trên địa bàn tỉnh có nhiều chuyển biến tích cực. Bên cạnh các tín ngưỡng dân gian truyền thống của các dân tộc, Phật giáo đang từng bước khẳng định vị trí và vai trò trong đời sống xã hội. Với hệ thống tổ chức được củng cố, hoạt động ổn định trong khuôn khổ pháp luật và sự hiện diện ngày càng rõ nét thông qua các cơ sở tự viện, Phật giáo tại Lào Cai đã trở thành một thành tố quan trọng trong đời sống văn hóa - tinh thần của một bộ phận nhân dân.

Một số cơ sở Phật giáo tiêu biểu như Chùa Tân Bảo (phường Lào Cai), chùa Tùng Lâm - Ngọc Am (phường Yên Bái),... không chỉ là trung tâm sinh hoạt tôn giáo mà còn là không gian văn hóa cộng đồng, góp phần lan tỏa các giá trị đạo đức, lối sống hướng thiện. Đồng thời, sự hình thành và phát triển của các cơ sở tự viện như thiền Viện Trúc Lâm Đại giác tại khu vực Sa Pa, chùa Cam Lộ, chùa Hang Úc, chùa Trúc Lâm Thiên Phú (Phường Trung Tâm)… đã tạo thêm động lực cho phát triển du lịch, đồng thời mở rộng không gian ảnh hưởng của Phật giáo trong đời sống xã hội địa phương.

Khi thực hiện chủ trương sáp nhập tỉnh, Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam (GHPGVN) đồng thời triển khai thực hiện sáp nhập và chuyển về 2 cấp đồng hành cùng chính quyền. Sáp nhập BTS GHPGVN tỉnh Lào Cai với Ban trị sự GHPGVN tỉnh Yên Bái, lấy tên mới là Ban trị sự GHPGVN tỉnh Lào Cai[2]. Theo đó, hiện nay về tổ chức có 1 Ban Trị sự tỉnh Lào Cai sau sáp nhập, với 7 chức sắc, 51 nhà tu hành và trên 24 nghìn tín đồ[3]. Ban Trị sự GHPGVN tỉnh Lào Cai có Trụ sở và Văn phòng tại Chùa Tân Bảo, đường Phan Bội Châu, phường Lào Cai; Văn phòng Thương trực tại Chùa Tùng Lâm Ngọc Am, tổ dân phố Hồng Thanh, phường Yên Bái. Số lượng tín đồ: 55.000 tín đồ. Địa bàn hoạt động tôn giáo: tỉnh Lào Cai sau khi sáp nhập đơn vị hành chính cấp tỉnh. Cơ cấu tổ chức: 65 thành viên, gồm: 01 Trưởng Ban Trị sự; 01 Phó trưởng Ban Thường trực Ban Trị sự, 01 Phó ban Trưởng Ban Trị sự kiêm Chánh Thư ký, 06 Phó trưởng Ban Trị sự, 13 Ủy viên Thường trực, 43 Ủy viên. Hoà thượng Thích Thanh Điện giữ chức vụ Trưởng Ban Trị sự[4].

Lào Cai là tỉnh vùng cao biên giới, nằm chính giữa vùng Đông bắc và Tây Bắc của Việt Nam, có tới 30 dân tộc anh em cùng chung sống và có vị trí chiến lược hết sức quan trọng trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Người dân của Lào Cai biết đến Phật giáo từ rất sớm là do ảnh hưởng truyền thống Phật giáo từ các gia đình Phật tử miền xuôi lên sinh sống. Họ đi tới đâu là lập miếu, xây chùa thờ Phật ở đó, đặc biệt là dọc theo hai bờ con sông Hồng (nền văn minh lúa nước)... như chùa Tân Bảo, Đền Thượng, Đền Bảo Hà, Đền Đông Cuông, chùa Ngọc Am, chùa Đại Cại,...[5]. Có thể thấy, trong điều kiện một tỉnh miền núi đa dân tộc như Lào Cai, Phật giáo không chỉ thực hiện chức năng tín ngưỡng mà còn từng

bước tham gia vào các lĩnh vực như văn hóa, xã hội và du lịch. Tuy nhiên, sự phát triển này vẫn đang trong quá trình định hình, đòi hỏi phải có cách tiếp cận khoa học, toàn diện nhằm phát huy hiệu quả các nguồn lực của Phật giáo, gắn với mục tiêu phát triển bền vững của địa phương.

2. Thực trạng nguồn lực Phật giáo Lào Cai và một số vấn đề đặt ra

Trong bối cảnh phát triển bền vững hiện nay, tôn giáo không chỉ được nhìn nhận như một hiện tượng tinh thần mà còn như một nguồn lực xã hội đặc thù, có khả năng đóng góp vào nhiều lĩnh vực của đời sống cộng đồng, xã hội. Nguồn lực tôn giáo là tổng thể các lực lượng vật chất, tinh thần của tôn giáo có khả năng sử dụng để phục vụ cho sự phát triển của chính bản thân tôn giáo và sự phát triển của cộng đồng, xã hội. Quan các kỳ Đại hội, Đảng Cộng sản Việt Nam đề cập đến công tác tôn giáo, gần đây Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng đã nhấn mạnh: "Phát huy những giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp và các nguồn lực của các tôn giáo cho sự nghiệp phát triển đất nước"[6]. Văn kiện Đại hội XIV của Đảng tiếp tục khẳng định: "Phát huy những giá trị văn hoá, đạo đức tốt đẹp và các nguồn lực của các tôn giáo cho sự nghiệp phát triển đất nước"[7]. Quan điểm này thể hiện sự nhất quán trong nhận thức và đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam qua các thời kỳ, khẳng định đồng bào tôn giáo là bộ phận của khối đại đoàn kết dân tộc. Trên cơ sở đó, những giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp của đồng bào các tôn giáo được nhìn nhận như nguồn lực nội sinh quan trọng, cần được khơi dậy và phát huy hiệu quả, góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, hướng đến mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Tỉnh Lào Cai là địa bàn miền núi biên giới phía Bắc, có sự đa dạng về dân tộc và văn hóa. Trong những năm gần đây, cùng với quá trình phát triển kinh tế - xã hội và giao lưu văn hóa, Phật giáo tại địa phương đã có bước phát triển nhất định, từng bước hình thành và củng cố hệ thống tổ chức, cơ sở thờ tự và hoạt động tôn giáo.

Thứ nhất, nguồn lực văn hóa. Trong những năm gần đây, nguồn lực văn hóa Phật giáo tại Lào Cai đã từng bước được nhận diện và phát huy với những kết quả tương đối rõ nét, thể hiện trên cả phương diện bảo tồn giá trị truyền thống lẫn đóng góp vào đời sống tinh thần xã hội. Hệ thống các cơ sở tự viện trên địa bàn tỉnh không chỉ là nơi thực hành tín ngưỡng mà còn trở thành những không gian văn hóa đặc thù, nơi lưu giữ, truyền bá và tái tạo các giá trị đạo đức, lối sống và bản sắc văn hóa dân tộc. Tiêu biểu, Chùa Tân Bảo[8], chùa Cam Lộ[9],

chùa Tùng Lâm[10], chùa Hang[11],... đã khẳng định vai trò là trung tâm sinh hoạt tôn giáo - văn hóa quan trọng, thu hút đông đảo Phật tử và Nhân dân tham gia, qua đó góp phần củng cố đời sống tinh thần cộng đồng.

Công tác hoằng pháp trên địa bàn tỉnh có sự chuyển biến tích cực theo hướng bài bản, phù hợp với điều kiện thực tiễn. Ban Hoằng pháp tỉnh đã chủ động kết nối với các chùa, triển khai các nội dung hoạt động theo định hướng của Giáo hội, đồng thời có sự đổi mới về phương thức tiếp cận, gắn với nhu cầu thực tế của người dân. Các đạo tràng tại cơ sở được duy trì sinh hoạt thường xuyên, đặc biệt ở cấp xã, phường và tổ dân phố, tạo nên các không gian sinh hoạt văn hóa - đạo đức mang tính cộng đồng sâu sắc.

Các hoạt động tu học định kỳ tiếp tục được tổ chức với quy mô và tần suất ổn định. Các khóa tu Bát quan trai, Bồ Tát hạnh, 1 ngày an lạc tại các tự viện như Chùa Tân Bảo, chùa Cam Lộ, Thiền viện Đại Giác, chùa Thiên Trúc, chùa Liên hoa...; Bát quan trai: 27 khóa tu tại các chùa như chùa Linh Long, Đại An, Tùng Lâm (Ngọc Am), Cường Thịnh, Ngã Hai, Minh Bảo thu hút sự tham gia của đông đảo Phật tử. Bên cạnh đó, việc có 764 người phát tâm quy y Tam bảo cho thấy xu hướng gia tăng nhu cầu hướng thiện, tìm kiếm giá trị tinh thần và chuẩn mực đạo đức trong đời sống xã hội hiện nay[12]. Không chỉ dừng lại ở phạm vi tôn giáo, các hoạt động Phật sự của Phật giáo còn góp phần lan tỏa những giá trị văn hóa tích cực vào cộng đồng, từng bước hình thành lối sống lành mạnh, nhân ái và hướng thiện. Những giá trị như từ bi, vị tha, tinh thần hòa hợp được cụ thể hóa thông qua các hoạt động tu học, sinh hoạt cộng đồng và giao tiếp xã hội, qua đó góp phần củng cố nền tảng đạo đức và tăng cường sự gắn kết xã hội.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, việc phát huy nguồn lực văn hóa Phật giáo tại Lào Cai vẫn còn những hạn chế nhất định, như tính liên kết giữa các cơ sở chưa đồng đều, một số hoạt động phối hợp còn chưa kịp thời, hiệu quả chưa cao (nhất là từ khi mới hợp nhất hai tỉnh). Điều này đặt ra yêu cầu cần tiếp tục hoàn thiện cơ chế phối hợp, nâng cao chất lượng tổ chức và định hướng hoạt động, nhằm phát huy hiệu quả hơn nữa nguồn lực văn hóa Phật giáo trong thời gian tới.

Thứ hai, nguồn lực đạo đức. Thời gian qua, nguồn lực đạo đức Phật giáo tại Lào Cai từng bước được khơi dậy và phát huy, đóng góp tích cực vào việc củng cố nền tảng đạo đức xã hội và xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở. Với hệ giá trị đặc trưng như từ bi, vị tha, khoan dung, hướng thiện, Phật giáo không chỉ định hướng hành vi cá nhân mà còn góp phần hình thành các chuẩn mực ứng xử mang tính cộng đồng, đặc biệt trong bối cảnh xã hội đang chịu nhiều tác động của quá trình đô thị hóa, hội nhập và biến đổi giá trị.

Các hoạt động hoằng pháp, giảng pháp và sinh hoạt đạo tràng trên địa bàn tỉnh được duy trì tương đối ổn định và ngày càng đi vào chiều sâu. Nội dung truyền giảng không chỉ dừng lại ở giáo lý căn bản mà đã chú trọng hơn đến việc vận dụng các giá trị đạo đức Phật giáo vào đời sống thực tiễn, như giáo dục lối sống lành mạnh, ý thức trách nhiệm với gia đình và cộng đồng, tinh thần tương thân tương ái và tôn trọng kỷ cương xã hội. Các khóa tu định kỳ, đặc biệt là khóa tu Bát quan trai, được tổ chức thường xuyên tại nhiều chùa, thu hút đông đảo Phật tử tham gia, qua đó tạo môi trường thực hành đạo đức một cách trực tiếp và có hệ thống. “Tổng số đạo tràng Phật tử: 38 đạo tràng, sinh hoạt định kỳ hàng tháng. Tổ chức 03 khóa tu mùa hè, khóa tu cho thanh thiếu niên tại các chùa Đại An, chùa Vạn Thắng, thiền viện Đại Giác thu hút hơn 1000 lượt tham dự”[13].

Bên cạnh đó, công tác thông tin truyền thông đóng vai trò qua trọng trong việc lan tỏa, bồi dưỡng nguồn lực đạo đức. Thông qua việc lan tỏa các giá trị tích cực, nêu gương người tốt, việc tốt và định hướng dư luận, hoạt động này góp phần củng cố chuẩn mực đạo đức, nâng cao ý thức trách nhiệm cộng đồng và tạo nền tảng tinh thần cho sự phát triển bền vững. Năm 2025, công tác thông tin truyền thông của Ban Trị sự GHPGVN tỉnh Lào Cai tập trung chủ yếu vào việc kiện toàn tổ chức, đẩy mạnh hoằng pháp và tăng cường phối hợp với chính quyền địa phương. “Ban Thông tin Truyền thông đã phối hợp chặt chẽ để đưa tin về các sự kiện trọng đại như: Đại lễ Phật đản 2025: Tổ chức trang trọng tại chùa Tân Bảo (trụ sở Ban Trị sự tỉnh) vào tháng 5/2025, Đưa tin bài, hình ảnh về hoạt động chào mừng Đại lễ Phật đản Vesak 2025: Lễ diễu hành xe hoa được tổ chức tại chùa Tùng Lâm (Ngọc Am) trên các tuyến phố tại trung tâm tỉnh Lào Cai thu hút hàng ngàn Phật tử tham dự;... Công tác từ thiện tại các tỉnh Nghệ An, Điện Biên, tỉnh Phú Yên, Huế kịp thời lan tỏa các hoạt động từ thiện nhân đạo trong cộng đồng; Truyền thông về việc trao quyết định bổ nhiệm trụ trì cho 5 Tăng Ni trẻ vào tháng 11/2025 nhằm tăng cường lực lượng hoằng pháp tại các cơ sở; Ban Thông tin truyền thông đã thường xuyên chuyển tải thông tin nhanh, chính xác trên các phương tiện truyền thông như: Giác Ngộ, Phatgiao.Org, BTV9 An Viên... đã đăng nhiều tin, ảnh Phật sự quan trọng của Trung ương Giáo hội trên Facebook để chuyển tải các thông tin về hoạt động Phật sự tại cơ sở; Đẩy mạnh tuyên truyền nhằm chuyển biến nhận thức của người dân, đặc biệt là đồng bào dân tộc thiểu số, từ thụ động sang chủ động tham gia các phong trào nhân đạo và tự lực vươn lên”[14].

Kết quả nổi bật của việc phát huy nguồn lực đạo đức Phật giáo tại Lào Cai thể hiện ở sự lan tỏa các giá trị nhân văn trong cộng đồng. Nhiều hoạt động từ thiện, hỗ trợ người có hoàn cảnh khó khăn, chăm lo an sinh xã hội được triển khai gắn với tinh thần “từ bi cứu khổ”, qua đó không chỉ giải quyết những vấn

đề xã hội trước mắt mà còn nuôi dưỡng ý thức trách nhiệm và tinh thần sẻ chia trong cộng đồng. Đồng thời, sự gắn kết giữa tổ chức Phật giáo với chính quyền và các đoàn thể ở cơ sở ngày càng được tăng cường, tạo nên sự đồng thuận trong việc xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh.

Tuy nhiên, việc phát huy nguồn lực đạo đức Phật giáo vẫn còn một số hạn chế, như phạm vi ảnh hưởng chưa đồng đều giữa các khu vực (nhất là vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc thiểu số), nội dung giáo dục đạo đức ở một số nơi còn đơn điệu, chưa thật sự gắn kết chặt chẽ với những vấn đề xã hội cụ thể. Do đó, trong thời gian tới, cần tiếp tục đổi mới phương thức hoằng pháp, nâng cao chất lượng nội dung giáo dục đạo đức và tăng cường phối hợp giữa các chủ thể liên quan, nhằm phát huy hiệu quả hơn nữa nguồn lực đạo đức Phật giáo trong xây dựng đời sống xã hội bền vững.

Thứ ba, nguồn lực xã hội. Trong không gian hành chính - xã hội mới sau sáp nhập, nguồn lực xã hội của Phật giáo tại Lào Cai được mở rộng cả về quy mô lẫn chiều sâu, từng bước trở thành một thành tố quan trọng trong cấu trúc an sinh và gắn kết cộng đồng ở khu vực miền núi, dân tộc thiểu số. Với đặc trưng là một tôn giáo giàu tính nhập thế, Phật giáo địa phương không chỉ thực hành niềm tin tín ngưỡng mà còn chuyển hóa thành hành động xã hội cụ thể, thông qua các hoạt động từ thiện, nhân đạo, hỗ trợ nhóm yếu thế và cứu trợ thiên tai, qua đó củng cố niềm tin xã hội và tăng cường sự cố kết cộng đồng.

Về xuất phát điểm lịch sử - xã hội, Phật giáo tại Lào Cai trước đây có xuất phát điểm thấp, với trung tâm là chùa Tân Bảo - cơ sở tiêu biểu nhưng hoạt động còn hạn chế. Trước năm 1992, sinh hoạt Phật giáo mang tính phân tán, chủ yếu diễn ra trong phạm vi hẹp, gia đình. Bước ngoặt quan trọng diễn ra khi Ban Trị sự GHPGVN tỉnh được thành lập năm 2012, đánh dấu quá trình tổ chức lại đời sống Phật giáo theo hướng chính quy. Đến năm 2016, toàn tỉnh có 4 vị tăng, ni trụ trì và 4 cơ sở tự viện trực thuộc, tạo tiền đề cho việc triển khai các hoạt động xã hội một cách bài bản và có hệ thống.

Trên cơ sở đó, các hoạt động từ thiện - xã hội được mở rộng nhanh chóng và đi vào thực chất. Ngay từ năm 2013, nhiều chương trình thiện nguyện đã được triển khai tại các địa bàn khó khăn như Mường Khương, Si Ma Cai, Bắc Hà, Sa Pa và thành phố Lào Cai, với các hình thức hỗ trợ thiết thực: trợ cấp tài chính, lương thực, học bổng cho trẻ em mồ côi, chăm sóc người cao tuổi neo đơn, khám chữa bệnh và cấp phát thuốc miễn phí cho học sinh vùng dân tộc nội trú. Đồng thời, việc hình thành các mô hình tổ chức như “Bác sĩ Phật tử”, “Cựu chiến binh Phật tử”, “Giáo viên Phật tử” đã mở rộng khả năng huy động nguồn lực xã hội, gắn kết các tầng lớp nhân dân vào hoạt động thiện nguyện trên nền tảng

giá trị Phật giáo.

Không dừng lại ở lĩnh vực an sinh truyền thống, GHPGVN tỉnh Lào Cai còn tham gia tích cực vào các sáng kiến môi trường và phát triển bền vững thông qua phong trào "Phật giáo vì môi trường", với các hoạt động như tái tạo nguồn lợi thủy sản, xây dựng "chùa xanh", định hướng lối sống hài hòa với tự nhiên. Bên cạnh đó, việc thành lập Câu lạc bộ Phật tử trẻ và tổ chức các khóa tu mùa hè đã góp phần quan trọng trong giáo dục đạo đức, hình thành ý thức trách nhiệm xã hội và tinh thần cộng đồng cho thế hệ trẻ. Kết quả đạt được phản ánh rõ sự gia tăng cả về lượng và chất của nguồn lực xã hội Phật giáo. Giai đoạn 2012-2017, tổng giá trị hoạt động từ thiện đạt khoảng 9,35 tỷ đồng; đến nhiệm kỳ 2017-2022 tăng lên khoảng 30 tỷ đồng. Song song, tại Yên Bái, hoạt động từ thiện - xã hội cũng phát triển mạnh, với tổng giá trị lần lượt đạt 2,018 tỷ đồng (2007-2012), 16 tỷ đồng (2012-2017) và gần 18,9 tỷ đồng (2017-2022), tập trung chủ yếu vào hỗ trợ đồng bào dân tộc thiểu số, hộ nghèo và trẻ em khó khăn[15]. Năm 2025, tổng giá trị công tác từ thiện - xã hội năm 2025: 9.470.435.000 đồng (Chín tỷ bốn trăm bảy mươi triệu bốn trăm ban mươi lăm nghìn đồng)[16].

Như vậy, trong không gian Lào Cai (mới), nguồn lực xã hội của Phật giáo đã chuyển từ trạng thái phân tán sang liên kết, từ hỗ trợ đơn lẻ sang tác động hệ thống. Chính quá trình này không chỉ nâng cao hiệu quả an sinh xã hội mà còn góp phần định hình một nền tảng đạo đức - nhân văn bền vững, tạo động lực nội sinh cho phát triển vùng trong bối cảnh mới.

Thứ tư, nguồn lực nhân lực. Trong những năm gần đây, nguồn lực nhân lực của Phật giáo tại Lào Cai từng bước được củng cố cả về số lượng lẫn chất lượng, trở thành một yếu tố quan trọng bảo đảm cho sự phát triển ổn định và bền vững của các hoạt động phật sự cũng như đóng góp xã hội của Phật giáo địa phương. Đội ngũ tăng, ni, cùng với đông đảo phật tử (55.358 Phật tử), không chỉ giữ vai trò nòng cốt trong tổ chức các hoạt động tôn giáo mà còn là lực lượng có khả năng tham gia tích cực vào các lĩnh vực giáo dục đạo đức, văn hóa và phát triển cộng đồng. "Tổng số tăng, ni toàn tỉnh: 49 vị, trong đó, Tăng: 24 vị, Ni: 25 vị. Cấp bổ nhiệm trụ trì: 07 trường hợp, bổ nhiệm Phó trụ trì cho 01 vị Tăng. Trong hội nghị triển khai công tác Phật sự ngày 21/11/2025, Ban Trị sự đã trao quyết định bổ nhiệm cho 5 Tăng Ni trẻ về trụ trì tại các cơ sở tự viện trên địa bàn tỉnh. Hoạt động này nhằm tăng cường nguồn lực lãnh đạo và quản lý Phật giáo tại các địa phương"[17].

Nguồn nhân lực Phật giáo tại Lào Cai tuy chưa đông nhưng có xu hướng phát triển theo hướng chuẩn hóa và nâng cao trình độ. Ban Trị sự đã quan tâm hơn đến công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ tăng ni, tạo điều kiện cho việc tham

gia các chương trình học tập chính quy và nâng cao trình độ chuyên môn. Việc cử tăng ni tham gia các khóa đào tạo giảng sư, cử nhân Phật học và các chương trình học liên ngành thể hiện bước chuyển quan trọng từ phát triển tự phát sang phát triển có định hướng, bài bản. Cụ thể, trong năm 2025, Phật giáo tỉnh đã giới thiệu Sư cô Thích Diệu Thiện tham gia lớp Cao cấp Giảng sư khóa III (2026-2029) tại Hà Nội do Ban Hoằng pháp Trung ương tổ chức. Đồng thời, Sư cô Thích Thiện Hòa tham dự kỳ thi hệ Cử nhân Phật học khóa IX tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại Hà Nội; Sư cô Thích Diệu Viên theo học tại Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn; cùng với đó, Sư cô Thích Diệu Ngộ và Thích Diệu Trân đang theo học chương trình Trung cấp Phật học tại Hưng Yên[18]. Những trường hợp này cho thấy xu hướng tích cực trong việc chuẩn hóa trình độ học vấn và mở rộng tri thức của đội ngũ tăng ni, không chỉ trong lĩnh vực Phật học mà còn ở các ngành khoa học xã hội và nhân văn. Kết quả đạt được bước đầu thể hiện ở sự nâng cao năng lực tổ chức và chất lượng hoạt động phật sự tại địa phương. Đội ngũ tăng, ni có trình độ ngày càng cao đã góp phần đổi mới nội dung và phương thức hoằng pháp, nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức và định hướng lối sống cho phật tử và quần chúng. Đồng thời, lực lượng này cũng đóng vai trò cầu nối giữa Phật giáo với xã hội, tham gia tích cực vào các hoạt động thiện nguyện, giáo dục cộng đồng và xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở.

Tuy nhiên, nguồn lực nhân lực Phật giáo tại Lào Cai vẫn còn những hạn chế nhất định, như quy mô đội ngũ còn mỏng, sự phân bổ chưa đồng đều giữa các địa bàn, đặc biệt ở vùng sâu, vùng xa; điều kiện đào tạo và bồi dưỡng còn gặp nhiều khó khăn. Do đó, trong thời gian tới, cần tiếp tục quan tâm đầu tư cho công tác đào tạo, phát triển đội ngũ tăng ni theo hướng chuyên nghiệp, gắn kết giữa tri thức Phật học và tri thức xã hội, nhằm phát huy hiệu quả hơn nữa nguồn lực nhân lực Phật giáo trong phục vụ phát triển bền vững địa phương.

Thứ năm, nguồn lực kinh tế - du lịch. Trong thời gian qua, cùng với sự phát triển chung của ngành du lịch, nguồn lực kinh tế - du lịch gắn với Phật giáo tại Lào Cai đã từng bước được khai thác và phát huy, đặc biệt tại các khu vực trọng điểm như thành phố Lào Cai, vùng cửa khẩu và các địa bàn du lịch nổi bật. Sự kết hợp giữa yếu tố tâm linh Phật giáo với không gian văn hóa - sinh thái và giao thương biên giới đã tạo nên những sản phẩm du lịch đặc thù, góp phần thu hút du khách, thúc đẩy dịch vụ và nâng cao sinh kế cho người dân địa phương.

Tại khu vực cửa khẩu quốc tế Lào Cai (Việt Nam) - Hà Khẩu (Trung Quốc), các điểm đến tâm linh như Đền Thượng gần chùa Tân Bảo, Đền Đôi Cô gần chùa Cam Lộ, Đền Bảo Hà (Đền Ông Hoàng Bẩy),... đã hình thành không gian du lịch văn hóa - tín ngưỡng, văn hóa cộng đồng đặc sắc. Đây không chỉ là nơi đáp ứng nhu cầu tâm linh của nhân dân mà còn là điểm kết nối trong hành trình tham

quan, giao thương, góp phần gia tăng lượng khách và tạo động lực phát triển kinh tế khu vực biên giới. Đáng chú ý, tại Sa Pa - trung tâm du lịch nổi bật của tỉnh, các yếu tố Phật giáo ngày càng hiện diện rõ nét trong cấu trúc sản phẩm du lịch.

Sự hình thành và phát triển của Thiền viện Trúc Lâm Đại Giác cùng với hệ thống chùa, điểm sinh hoạt tâm linh đã góp phần bổ sung chiều sâu văn hóa - tâm linh cho du lịch địa phương, tạo nên sự kết hợp hài hòa giữa trải nghiệm thiên nhiên và đời sống tinh thần. Bên cạnh đó, các khu vực giàu tiềm năng như Y Tý cũng đang dần được khai thác theo hướng gắn kết giữa du lịch sinh thái, văn hóa dân tộc, mở ra không gian phát triển mới cho du lịch bền vững. Mở rộng trong không gian tỉnh sau hợp nhất, khu vực Yên Bái (cũ) với các điểm đến nổi tiếng như Mù Cang Chải, Khau Phạ, Tú Lệ, Trạm Tấu, hồ Thác Bà và Nghĩa Lộ không chỉ hấp dẫn bởi cảnh quan và bản sắc văn hóa tộc người, mà còn gắn với hệ thống cơ sở thờ tự, tự viện mang đậm dấu ấn Phật giáo như chùa Ngọc Am, chùa Đại Cại, chùa Hang... Sự hiện diện của các thiết chế này đã góp phần tạo nên không gian văn hóa - tâm linh đan xen trong các tuyến du lịch, bổ trợ cho trải nghiệm của du khách, đồng thời mở ra khả năng tích hợp giữa du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng và du lịch tâm linh. Qua đó, có thể thấy rõ hơn tiềm năng và dư địa phát huy nguồn lực kinh tế - du lịch Phật giáo trong không gian tỉnh Lào Cai mới, theo hướng phát triển hài hòa, bền vững và giàu bản sắc. Song song với đó, hệ thống các cơ sở tự viện trên địa bàn tỉnh được quan tâm đầu tư, trùng tu, tôn tạo, vừa phục vụ nhu cầu tín ngưỡng, vừa góp phần hoàn thiện hạ tầng du lịch. Tổng kinh phí trùng tu, tôn tạo đạt khoảng 6.686.480.000 đồng[19], tập trung vào việc khắc phục hậu quả thiên tai, chỉnh trang cảnh quan và nâng cấp cơ sở vật chất. Nhiều chùa như Tùng Lâm (Ngọc Am), Minh Pháp, Trúc Lâm Thiên Phú, Đại An, Vạn Thắng, Linh Long... đã được sửa chữa, mở rộng, cải thiện không gian sinh hoạt và khả năng đón tiếp du khách, qua đó nâng cao giá trị sử dụng cả về tôn giáo lẫn du lịch.

Những kết quả trên cho thấy, nguồn lực kinh tế - du lịch Phật giáo tại Lào Cai đang được phát huy theo hướng ngày càng hiệu quả, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế gắn với bảo tồn và lan tỏa giá trị văn hóa - tâm linh. Tuy nhiên, việc khai thác vẫn còn những hạn chế như thiếu sự liên kết đồng bộ giữa các điểm đến, sản phẩm du lịch tâm linh chưa thực sự đa dạng và chiều sâu trải nghiệm còn hạn chế. Vì vậy, cần tiếp tục hoàn thiện quy hoạch, tăng cường kết nối không gian du lịch và phát triển các sản phẩm đặc thù, nhằm khai thác bền vững nguồn lực này trong tiến trình phát triển của địa phương.

* *Một số vấn đề đặt ra*

Mặc dù chứa đựng nhiều tiềm năng, việc nhận diện và phát huy nguồn lực của Phật giáo tại tỉnh Lào Cai hiện nay vẫn còn bộc lộ không ít hạn chế cả về nhận thức, cơ chế vận hành và tổ chức thực tiễn.

Trước hết, nhận thức về vai trò của nguồn lực tôn giáo chưa đầy đủ và thiếu thống nhất. Trong một số trường hợp, Phật giáo vẫn chủ yếu được nhìn nhận từ góc độ tín ngưỡng - tâm linh, chưa được tiếp cận như một nguồn lực văn hóa - xã hội có khả năng tham gia trực tiếp vào quá trình phát triển. Điều này dẫn đến việc chưa có sự quan tâm đúng mức trong tổ chức thực hiện, cũng như chưa khai thác hết tiềm năng của các giá trị đạo đức, văn hóa và xã hội mà Phật giáo mang lại.

Thứ hai, việc khai thác và phát huy nguồn lực chưa hiệu quả, thiếu tầm nhìn chiến lược dài hạn. Các hoạt động gắn với Phật giáo, đặc biệt trong lĩnh vực văn hóa và du lịch tâm linh, phần lớn mới dừng ở quy mô nhỏ lẻ, phân tán theo từng địa bàn, thiếu quy hoạch tổng thể, dài hạn, sản phẩm du lịch chưa đa dạng.

Thứ ba, cơ chế phối hợp giữa các cơ quan quản lý nhà nước và các tổ chức tôn giáo chưa thực sự hiệu quả. Mặc dù, “Ban Trị sự Phật giáo tỉnh duy trì mối quan hệ phối hợp chặt chẽ với Ủy ban nhân dân và các sở, ban, ngành tỉnh Lào Cai để trao đổi thông tin, đảm bảo các hoạt động tôn giáo diễn ra ổn định, đúng quy định pháp luật”[20], nhưng trong thực tiễn, sự liên kết giữa chính quyền địa phương, các ngành chức năng với tổ chức Phật giáo vẫn có lúc còn hạn chế về tính chủ động và chiều sâu. Điều này dẫn đến việc triển khai các chương trình phối hợp trong lĩnh vực an sinh xã hội, bảo tồn văn hóa và phát triển cộng đồng có lúc còn chưa kịp thời, hiệu quả chưa cao.

Thứ tư, phát triển du lịch tâm linh chưa tương xứng với tiềm năng hiện có. Mặc dù đã hình thành một số điểm chùa gắn với các điểm du lịch thu hút đông khách tham quan như chùa Tân Bảo, Thiền viện Trúc Lâm Đại Giác, chùa Tùng Lâm, chùa Hang,... song việc khai thác còn thiếu tính chuyên nghiệp, chưa gắn kết chặt chẽ với du lịch văn hóa và du lịch cộng đồng. Hệ thống dịch vụ, hạ tầng hỗ trợ và hoạt động quảng bá còn hạn chế, dẫn đến hiệu quả kinh tế - xã hội chưa cao.

Một số vấn đề đặt ra nêu trên cho thấy việc phát huy nguồn lực Phật giáo tại Lào Cai vẫn đang đứng trước yêu cầu cấp thiết phải được tiếp cận một cách toàn diện, có hệ thống và định hướng rõ ràng hơn trong thời gian tới.

3. Định hướng và giải pháp phát huy nguồn lực của Phật giáo tại tỉnh Lào Cai

Trong bối cảnh phát triển bền vững vùng dân tộc thiểu số, việc phát huy nguồn lực của Phật giáo tại tỉnh Lào Cai cần được đặt trong một cách tiếp cận tổng thể, liên ngành và gắn với chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Trên cơ sở đó, có thể xác định một số định hướng và giải pháp chủ yếu sau:

Một là, nâng cao nhận thức về vai trò của nguồn lực tôn giáo. Cần đổi mới tư duy nhận thức, tiếp cận Phật giáo như một nguồn lực xã hội đặc thù, có khả năng tham gia trực tiếp và hiệu quả vào tiến trình phát triển. Việc nâng cao nhận thức này không chỉ giới hạn trong các cơ quan quản lý nhà nước mà cần được lan tỏa tới toàn xã hội, đặc biệt là cộng đồng địa phương. Việc xác lập đúng vị trí, vai trò của nguồn lực Phật giáo sẽ tạo nền tảng tư duy quan trọng cho việc thiết kế cơ chế, chính sách phù hợp, qua đó phát huy hiệu quả các giá trị văn hóa, đạo đức và xã hội mà Phật giáo mang lại trong phát triển bền vững.

Hai là, gắn phát triển Phật giáo với du lịch văn hóa - tâm linh. Một trong những hướng đi có tính khả thi cao là gắn kết nguồn lực Phật giáo với phát triển du lịch văn hóa - tâm linh theo hướng bền vững. Tỉnh Lào Cai (mới), với các khu vực nổi tiếng như Sa Pa, hồ Thác Bà, Mù Cang Trải, Đền Thượng, Đền Mẫu Thác Bà, Đền Đông Cuông… có lợi thế nổi trội về cảnh quan thiên nhiên, đa dạng văn hóa dân tộc, các công trình tâm linh và các sản phẩm OCOP[21] đạt từ 3-4 sao. Trên cơ sở đó, cần xây dựng các sản phẩm du lịch đặc thù theo hướng tích hợp giữa: du lịch sinh thái, du lịch văn hóa dân tộc, du lịch tâm linh gắn với các cơ sở Phật giáo. Việc phát triển du lịch cần bảo đảm nguyên tắc hài hòa giữa khai thác và bảo tồn, tránh thương mại hóa quá mức các giá trị tôn giáo, đồng thời nâng cao chất lượng dịch vụ, hạ tầng và công tác quảng bá nhằm gia tăng giá trị kinh tế - xã hội.

Ba là, phát huy vai trò của tổ chức Phật giáo. Tổ chức của GHPGVN tại địa phương cần được tạo điều kiện để phát huy vai trò chủ thể trong việc huy động và tổ chức các nguồn lực xã hội. Với hệ thống tổ chức tương đối chặt chẽ và đội ngũ tăng ni, Phật tử đông đảo, Phật giáo có lợi thế trong việc triển khai các hoạt động: từ thiện, an sinh xã hội, giáo dục đạo đức, lối sống xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư. Bên cạnh đó, cần tiếp tục tăng cường cơ chế phối hợp giữa chính quyền địa phương với tổ chức Phật giáo theo hướng đối tác phát triển, bảo đảm sự tương tác hiệu quả giữa quản lý nhà nước và hoạt động tôn giáo trong khuôn khổ pháp luật. Trong phương hướng công tác năm 2026, Ban Trị sự đã chỉ rõ: “tăng cường mối liên hệ giữa Tăng Ni, Phật tử với cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức, đoàn thể trên địa bàn tỉnh”[22].

Bốn là, bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa Phật giáo. Việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa Phật giáo cần được thực hiện một cách có hệ thống, gắn

với chiến lược bảo tồn di sản văn hóa của địa phương. Trước hết, cần rà soát, đánh giá và có kế hoạch trùng tu, tôn tạo các cơ sở thờ tự, bảo đảm giữ gìn giá trị lịch sử, văn hóa và kiến trúc. Đồng thời, cần khôi phục và phát huy các lễ hội, nghi lễ Phật giáo theo hướng văn minh, lành mạnh, phù hợp với đời sống hiện đại, qua đó góp phần giáo dục truyền thống và nâng cao đời sống tinh thần của nhân dân. “Khuyến khích tăng, ni, phật tử chăm lo tu bổ, bảo vệ, tôn tạo chùa cảnh, giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc; duy trì các nghi lễ Phật giáo truyền thống, tổ chức trang nghiêm, an toàn, tiết kiệm và phù hợp với phong tục tập quán tại địa phương. Kiên quyết ngăn chặn đẩy lùi các tệ nạn, tà đạo, mê tín dị đoan đan xen các lễ hội và các hoạt động sinh hoạt tín ngưỡng, tôn giáo[23].

Đặc biệt, trong bối cảnh hội nhập và phát triển, việc phát huy giá trị văn hóa Phật giáo cần gắn với xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, hướng tới các giá trị nhân văn, bền vững, góp phần củng cố bản sắc văn hóa và tăng cường sức mạnh nội sinh của cộng đồng. Cần đổi mới phương thức truyền bá, chuyển tải giáo lý Phật giáo theo tinh thần tùy duyên, phương tiện, khế lý, khế cơ đến với từng nhóm đối tượng khác nhau trong xã hội, đặc biệt là đối với các vùng có đồng bào dân tộc thiểu số. Ứng dụng khoa học công nghệ hiện đại vào phương pháp truyền bá, hoằng pháp và hướng dẫn phật tử [24].

Tóm lại, các định hướng và giải pháp nêu trên không chỉ nhằm khai thác hiệu quả nguồn lực của Phật giáo tại tỉnh Lào Cai, mà còn hướng tới mục tiêu lâu dài là gắn kết nguồn lực tôn giáo với chiến lược phát triển bền vững vùng dân tộc thiểu số, bảo đảm hài hòa giữa tăng trưởng kinh tế, phát triển xã hội và bảo tồn văn hóa.

Kết luận

Trong bối cảnh phát triển bền vững và hội nhập sâu rộng, tại tỉnh Lào Cai (mới), Phật giáo đã và đang từng bước khẳng định vai trò như một nguồn lực nội sinh quan trọng, thể hiện trên nhiều phương diện: văn hóa, đạo đức, xã hội, nhân lực và kinh tế - du lịch. Những đóng góp này không chỉ góp phần củng cố nền tảng tinh thần, tăng cường sự gắn kết cộng đồng mà còn mở ra những khả năng mới trong phát triển kinh tế gắn với bảo tồn bản sắc văn hóa. Tuy nhiên, việc phát huy nguồn lực Phật giáo vẫn chưa tương xứng với tiềm năng vốn có, do hạn chế về nhận thức, thiếu tầm nhìn chiến lược, cơ chế phối hợp chưa đồng bộ và phương thức khai thác còn phân tán, thiếu tính chuyên nghiệp.

Trong thời gian tới, việc phát huy hiệu quả nguồn lực Phật giáo cần được triển khai trên cơ sở kết hợp chặt chẽ hơn nữa giữa định hướng chính sách của Nhà

nước, của tỉnh Lào Cai, vai trò chủ thể của BTS - GHPGVN tỉnh Lào Cai và sự tham gia của cộng đồng xã hội. Chỉ khi các nguồn lực này được liên kết một cách hữu cơ, được tổ chức và định hướng phù hợp, Phật giáo mới thực sự trở thành một động lực nội sinh bền vững, góp phần quan trọng vào phát triển kinh tế - xã hội, bảo tồn văn hóa và củng cố khối đại đoàn kết dân tộc ở vùng dân tộc thiểu số trong giai đoạn phát triển mới.

Tác giả: **Hòa thượng TS Thích Thanh Điện**
Phó Chủ tịch HĐTS - GHPGVN, Trưởng BTS GHPGVN tỉnh Lào Cai

***

[1] Xem thêm: Cổng thông tin điện tử tỉnh, Thông tin khái quát về tỉnh Lào Cai, ngày 24/09/2025, https://laocai.gov.vn/gioi-thieu-chung/thong-tin-khai-quat-ve-tinh-lao-cai-1542153.
[2] Hội đồng trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Thông tư số 258/TT-HĐTS về việc sáp nhập Ban Trị sự GHPGVN cấp tỉnh, thành phố nhiệm kỳ 2022-2027, ngày 12/6/2025, tr.3.
[3] Trọng Bảo, Lào Cai: Ổn định bộ máy làm công tác tôn giáo sau sáp nhập, ngày 22/09/2025, Trang Dân tộc và Phát triển, Chuyên trang của Báo VietNamNet - Cơ quan thuộc Bộ Dân tộc và Tôn giáo, https://dantocphattrien.vietnamnet.vn/lao-cai-on-dinh-bo-may-lam-cong-tac-ton-giao-sau-sap-nhap-1758525412111.htm.
[4] Cổng thông tin điện tử Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh Lào Cai, Lãnh đạo Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh Lào Cai tặng hoa, chúc mừng Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo tỉnh Lào Cai (mới), ngày 30/07/2025, http://mattrantoquoc.laocai.org.vn/hoat-dong-mttq-tinh/lanh-dao-uy-ban-mat-tran-to-quoc-viet-nam-tinh-lao-cai-tang-hoa-chuc-mung-ban-tri-su-giao-hoi-ph-1531352.
[5] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 1-2.
[6] Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. I, tr. 171.
[7] Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2026, t. II, tr. 66.
[8] Chùa Tân Bảo Lào Cai là cổ tự thuộc hệ phái Bắc Tông. Trước đây vị trí chùa nằm tại chân núi Mai Lĩnh ở thôn Tân Bảo nay thuộc phường Lào Cai. Vị trí chùa Tân Bảo hiện nay nằm gần quần thể di tích lịch sử văn hóa quốc gia đền Thượng, đặc biệt cổng đền nhìn ra dòng sông biên giới Nậm Thi trong xanh, thơ mộng. Chùa thường tổ chức nhiều lễ hội Phật giáo quan trọng như Lễ tưởng niệm ngày niết bàn Đầu đà Điều Ngự Giác Hoàng Trần Nhân Tông, lễ hội Phật

đản tỉnh Lào Cai… thu hút rất đông Phật tử gần xa và du khách tới chiêm bái.
[9] Chùa Cam Lộ tọa lạc ở một vị trí khá đẹp tại thôn Chiềng On, xã Cam Đường, thị xã Lào Cai, nay thuộc Phường Bình Minh, thành Phố Lào Cai, tỉnh Lào Cai. Phía trước là dòng suối trong xanh dựa lưng vào gò đồi đất lớn, chùa Cam Lộ nằm liền kề Di tích Đền Đôi Cô. Chùa Cam Lộ tổ chức ngày lễ chính lớn nhất là ngày 12/4 âm lịch với quy mô lớn mang ý nghĩa tưởng nhớ đến ngày sinh của Đức Phật.
[10] Chùa Tùng Lâm là di tích lịch sử - văn hóa cấp tỉnh (hay còn gọi là chùa Ngọc Am, Tùng Lâm tự) thuộc loại hình kiến trúc nghệ thuật tôn giáo. Đây là một thiết chế Phật giáo cổ thuộc hệ phái Bắc tông - Đại thừa. Ngoài hai tên gọi trên, chùa còn được nhân dân và bà con Phật tử gọi với cái tên thân thuộc là chùa Am. Chùa Tùng Lâm - Ngọc Am được xem như trung tâm Phật giáo của tỉnh Yên Bái (cũ), một trong những cơ sở tín ngưỡng - tôn giáo linh thiêng bậc nhất vùng núi cửa ngõ Tây Bắc từ xưa đến nay.
[11] Chùa Hang nằm ờ làng Úc, xã Tân Lập, huyện Lục Yên nên được gọi là chùa Hang Úc (nay là xã Tân Lĩnh, tỉnh Lào Cai), là một ngôi chùa cổ nằm trong hang đá ở lưng chừng núi Thâm Then ở Yên Bái, những phế tích, di vật quý hiếm của ngôi chùa cổ mang đậm yếu tố Chămpa thời triều đại nhà Trần thế kỷ XIII-XIV.
[12] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 5.
[13] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 7.
[14] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 9.
[15] Nguyễn Hồng Dương - Kim Thanh Sản, Phật giáo vùng Tây Bắc qua các kỳ Đại hội của GHPGVN, ngày 19/11/25, Tạp chí Nghiên cứu Phật học, ISSN: 2734-9195, Số tháng 11/2025, https://tapchinghiencuuphathoc.vn/phat-giao-vung-tay-bac-qua-cac-ky-dai-hoi-cua-ghpgvn.html.
[16] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 6.
Các hoạt động cụ thể như: Cứu trợ thiên tai các chùa trong tỉnh ủng hộ tỉnh Nghệ An, Điện Biên, Thành phố Huế, tỉnh Phú Yên,... trị giá 1.810.325.000 đồng; Trao tặng quà cho các gia đình có hoàn cảnh khó khăn, hỗ trợ kinh phí chữa bệnh cho các bệnh nhân mắc bệnh hiểm nghèo, phát gạo hỗ trợ hàng tháng cho các gia đình có hoàn cảnh khó khăn, Hội người mù, mừng thọ các cụ Phật tử cao niên, thăm hỏi các gia đình thương binh liệt sĩ ngày 27/7 …; Xây dựng nhà Đại đoàn kết tại Thôn Khe Tiến, xã Hồng Ca, huyện Trấn Yên: 01 căn, trị giá

270.000.000 đồng và Hỗ trợ những gia đình có hoàn cảnh khó khăn tại phường Hồng Hà, bị cháy nhà tại xã Việt Hồng, Văn Chấn, Lương Thịnh …) xây dựng nhà trị giá: 89.000.000 đồng; Xây dựng cầu tại các xã Quy Mông; Thôn Đồng Thịnh, thôn khe 3- xã Kiên Thành, cầu Phúc Minh Tâm … số tiền: 1.360.000.000 đồng; Cấp học bổng cho học sinh nghèo (Chùa Đại An, …): số tiền 259.500.000 đồng; Tổ chức bếp ăn nấu suất cơm 0 đồng (tại các chùa Minh Pháp: 9.800 suất, Chùa Vạn Thắng: 18.000 suất, chùa Cường Thịnh: 11.000 suất, chùa Minh Bảo: 500 suất) hỗ trợ bà con nhân dân, cán bộ chiến sĩ … tại các xã, phường trên địa bàn tỉnh Lào Cai, tỉnh Thái Nguyên bị ngập lụt do ảnh hưởng của cơn bão số 10 số lượng: 39.300 suất cơm; Nồi cháo nhân ái (chùa Vạn Thắng, Đại An, Văn Phú, Hoàng Liên…), cháo được phát tại các Bệnh viện đa khoa huyện Văn Yên, bệnh viện tâm thần, Bệnh viện 103, Bệnh viện đa khoa tỉnh, trung tâm y tế huyện Yên Bình…) số tiền: 233.100.000 đồng.

[17] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 4.

- Trưởng ban: Hòa thượng Thích Thanh Điện (Phó Chủ tịch Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam); - Phó Trưởng ban Thường trực: Thượng tọa Thích Minh Huy; - Phó Trưởng ban kiêm Chánh Thư ký: Đại đức Thích Chân Tín; - Phó trưởng ban: Thượng tọa Thích Đạo Thịnh, Thượng tọa Thích Tâm Thuần, Đại đức Thích Trung Kính, Đại đức Thích Thanh Trí, Ni sư Thích Đàm Hợi, Thích Diệu Bản; - Hệ thống các Ban chuyên môn: Đã công bố quyết định chuẩn y nhân sự cho các ban trực thuộc như Ban Tăng sự, Ban Giáo dục Phật giáo, Ban Hoằng pháp, Ban Nghi lễ, Ban Phật giáo quốc tế, Ban giáo dục Phật giáo, Ban Hướng dẫn Phật tử, Ban văn hóa, ban kiểm soát, ban pháp chế, Ban kinh tế- tài chính, Ban từ thiện xã hội, ban thông tin truyền thông, Phân ban Ni giới… nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động theo mô hình hai cấp hành chính của Giáo hội.

[18] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr.

[19] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr.

[20] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 5.

[21] Sản phẩm OCOP chủ yếu tập trung vào nhóm thực phẩm (với 479 sản phẩm), kế đến là đồ uống (41 sản phẩm), dược liệu và sản phẩm từ dược liệu (26 sản phẩm), thủ công mỹ nghệ (36 sản phẩm), du lịch (20 sản phẩm) và sinh vật cảnh (2 sản phẩm). Sản phẩm OCOP phân bố rộng khắp ở các địa phương trong tỉnh.

[22] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 11.
[23] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 12.
[24] Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Lào Cai, Số 19/BC-BTS, Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2025, phương hướng công tác Phật sự năm 2026, ngày 30/12/2025, tr. 12.